

## **ВИКЛАДАННЯ ПИТАНЬ ТЕОРІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ НА МАГІСТЕРСЬКОМУ ОСВІТНЬОМУ СТУПЕНІ**

Результатом вивчення «Бухгалтерського обліку (загальної теорії)» на бакалаврському ступені є, фактично, опанування студентами основ прикладної складової бухгалтерського обліку. Студенти об'єктивно не в змозі усвідомити його наукової складової: бухгалтерський облік – це не так стандартизована процедура, як співіснування і взаємодія численних, і подекуди взаємовиключних, теоретичних концепцій і методичних підходів.

У цьому зв'язку доцільним є глибший розгляд і дослідження теоретичних засад бухгалтерського обліку на магістерському ступені. На ньому дисципліна «Бухгалтерський облік (загальна теорія)» могла би містити такі змістові блоки (теми):

1. Підходи до побудови теорії бухгалтерського обліку.
2. Проблемні питання методології обліку об'єктів бухгалтерського обліку.
3. Перспективні види бухгалтерського обліку.
4. Вплив культурних традицій і соціальних інституцій на бухгалтерський облік.
5. Гармонізація стандартів бухгалтерського обліку (фінансової звітності).

Які питання теорії бухгалтерського обліку мають бути предметом розгляду в означених змістових блоках?

1. Необхідно проводити аналіз історії становлення і розвитку теорії бухгалтерського обліку, досліджувати економічний, соціальний, політичний, культурний контексти, в яких відбувалася еволюція теоретичних основ і методології бухгалтерського обліку і які справляли визначальний вплив на формування концепцій бухгалтерського обліку і його практику в різних країнах.

2. Потрібно розглядати підходи до побудови теорії бухгалтерського обліку, насамперед виділяючи індуктивний і дедуктивний підходи.

Будучи ознайомленими із індуктивним і дедуктивними підходами до побудови теорій бухгалтерського обліку, студенти розумітимуть поділ теорій бухгалтерського обліку на нормативні (приписові) – нормують, як має вестися бухгалтерський облік для досягнення визначеної теорією мети, та позитивні (описові) – теоретично пояснюють і обґрунтовують облікову практику, яка склалася.

Крім наведених підходів, студенти мають знати, що відповідно до ключового питання, на яке відповідає теорія бухгалтерського обліку, виділяють такі підходи до побудови теорій бухгалтерського обліку:

- прагматичний, в основі якого лежить відповідь на питання наскільки корисні для практичної роботи сформовані теоретичні правила і методики бухгалтерського обліку;

- етичний, в основі якого відповідь на питання наскільки правдиво, справедливо, чесно бухгалтерський облік відображає господарську діяльність суб'єкта господарювання;

- поведінковий, який відповідає на питання, як сприймають і оцінюють інформацію бухгалтерського обліку різні користувачі і, відповідно, як реагують на неї;

- комунікаційний – відповідає на питання наскільки сприйняття облікової інформації користувачами відповідає тому, що мала на увазі особа, яка її готувала.

3. Слід знайомити студентів із різними трактуваннями і методиками обліку ключових об'єктів бухгалтерського обліку: необоротних і оборотних активів, доходів і витрат, прибутку, кредиторської заборгованості, власного капіталу.

4. Необхідно ґрунтовно досліджувати питання, які зараз умовно визначають як перспективні для бухгалтерського обліку і фінансової звітності: креативний облік, екологічний (соціальний) облік, проблеми обліку людських ресурсів, вплив культурних традицій суспільства на теорію і практику бухгалтерського обліку.

Зокрема, слід наголошувати, що існування явища, названого «креативний облік», є закономірним через об'єктивну неспроможність бухгалтерського обліку однозначно тлумачити і відображати всі господарські факти і господарські операції суб'єкта господарювання.

Щодо проблеми обліку людських ресурсів, то потрібно розглядати необхідність, завдання і функції обліку людських ресурсів, можливості відображення людських ресурсів у складі активів, способи оцінювання собівартості людських ресурсів і їхньої цінності для підприємства.

Досліджуючи вплив культури на розвиток системи бухгалтерського обліку, його методологію, треба розкривати взаємозв'язок між характеристиками культурної орієнтації країни – індивідуалізм/колективізм, сильний/слабкий вплив владних структур, високий/невисокий ступінь допустимості невизначеності, мужність/жіночність суспільства – та характеристиками бухгалтерської субкультури – регулювання обліку професіональними/державними структурами, переважання більшої/меншої уніфікованості (єдинообразності) облікових методик, схильність до консервативних/неконсервативних підходів до оцінювання майбутніх подій, схильність до забезпечення відкритості/конфіденційності облікової інформації для різних груп користувачів.

5. Розглядаючи проблему гармонізації бухгалтерського обліку на світовому або регіональному рівнях потрібно досліджувати зміст поняття «гармонізація бухгалтерського обліку», можливість різних шляхів гармонізації облікових стандартів, вплив соціального і культурного середовища певної країни на сприйняття гармонізації обліку та вироблення способів її досягнення.